

FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Garanterte pensjonsprodukter, presentasjon av arbeidsgruppens rapport

Pensjonsforum, 28. september 2018

Runa Kristiane Sæther,

Finanstilsynet

Innhold

1. Arbeidsgruppens mandat mv.
2. Markedet for garanterte produkter
3. Vurderinger av endringer i regelverket
 - 3.1 Avkastningsbufferer
 - 3.1.1 Avkastningsbufferer - differensiert bruk av overskudd
 - 3.1.2 Sammenslåing av avkastningsbufferer
 - 3.1.3 Sluttgaranti / lånt egenkapital
 - 3.2 Overskuddsdeling
 - 3.3 Valgfrie endringer av fripoliser
 - 3.4 Andre forslag til endringer i regelverket

1. Arbeidsgruppens mandat mv.

Arbeidsgruppen skal:

- Beskrive forvaltningen av kapital knyttet til garanterte pensjonsytelser
- Vurdere om det er mulig å gjøre endringer i virksomhetsregelverket som er *klart til kundens fordel*
- Vurdere om det finnes regelverksendringer som gir kundene betydelig økte avkastningsmuligheter innenfor moderat risikoøkning
- Vurdere om eventuelle regelendringer kan bidra til et mer velfungerende flyttemarked for garanterte pensjonsprodukter
- Vurdere om foretakene bør ha anledning til å tilføre midler fra egenkapitalen som motytelse for å velge bort rentegarantien
- Vurdere virkningene på konkurransen og for soliditeten i pensjonsinnretningene av eventuelle forslag

1. Arbeidsgruppens mandat mv.

Rapporten er utarbeidet av en **arbeidsgruppe** bestående av:

Remy Edseth (leder), Finansdepartementet

Kari Sjørholt, Finansdepartementet

Lars Wahl, Finansdepartementet

Jacob Hanssen, Arbeids- og sosialdepartementet

Christine Scharff, Arbeids- og sosialdepartementet

Jan Hagen, Finanstilsynet

Runa Kristiane Sæther, Finanstilsynet

Referansegruppen har hatt deltakelse fra arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjonene, bransjeorganisasjonene og forbrukermyndighetene.

2. Markedet for garanterte produkter

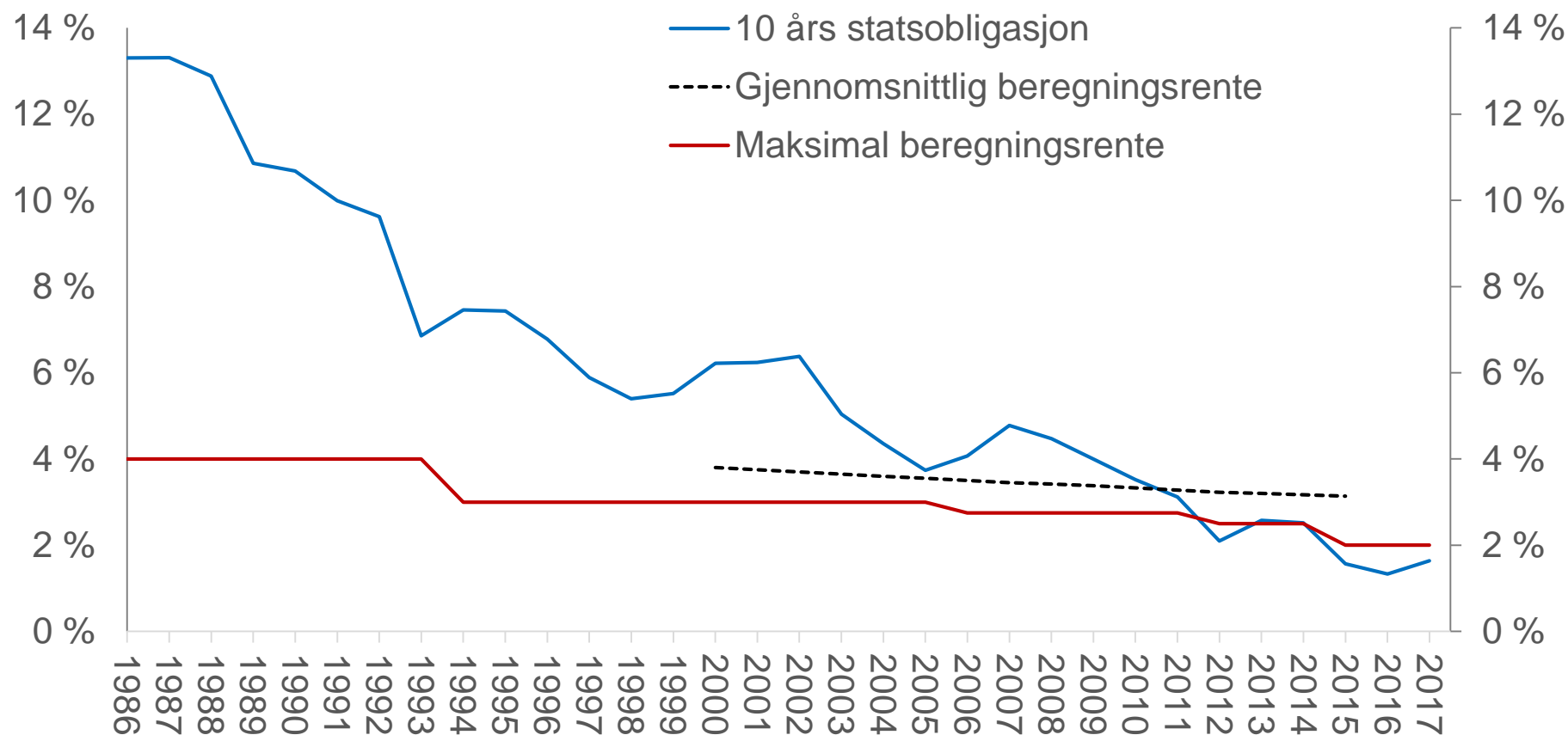
- Garanterte pensjonsprodukter i privat sektor omfatter
 - kollektive ytelsesbaserte tjenstepensjonsordninger etter reglene i foretakspensjonsloven og fripoliser utgått fra disse
 - individuelle pensjonsprodukter (livrenter, IPA mv.)
- Garanterte pensjonsprodukter kan være
 - under opptjening,
 - under utbetaling i en aktiv/premiebetalende ordning eller
 - «ferdig betalte» i form av fripoliser
- Kommunale pensjonsordninger
 - tilbys av livsforsikringsforetak og pensjonskasser
 - det utstedes ikke fripoliser i disse ordningene
 - vurderes ikke nærmere i rapporten

2. Markedet for garanterte produkter

- Tjenestepensjonsordningene er fullt fonderte ordninger
- Pensjonsytelsen finansieres gjennom årlige premiebetalingen samt tilført årlig avkastning og dødelighetsarv
- Premiene fastsettes bl.a. basert på forutsetninger om levealder og avkastning (beregningsrente)
- For løpende kollektive foretakspensjonskontrakter kan pensjonsleverandørene i tillegg ta årlig betaling for rentegarantien
- Pensjonsleverandørene har anledning til å sette av hele eller deler av kundens overskudd til ulike buffere som senere kan reduseres

2. Markedet for garanterte produkter

Avkastningsgarantier og rentenivå

2. Markedet for garanterte produkter

Utfordringer for fripolisebestanden

- Ytelsesordningene er etablert på et tidspunkt hvor rentenivået var vesentlig høyere enn i dag, og avkastningsgarantiene ble satt på et høyt nivå
 - Etterhvert har ytelsesordninger blitt avviklet og arbeidstakere har skiftet jobb, og store deler av denne pensjonskapitalen har blitt til fripoliser
 - Fripolisene er bare fondert ut fra lønn og opptjeningstid på utstedelsestidspunktet, og arbeidsgiver betaler ikke lenger inn premier
- => Fripolisene må ha avkastning ut over garantert rente for at ytelsene skal holde tritt med lønnsutviklingen – utfordrende i en situasjon med lav markedsrente

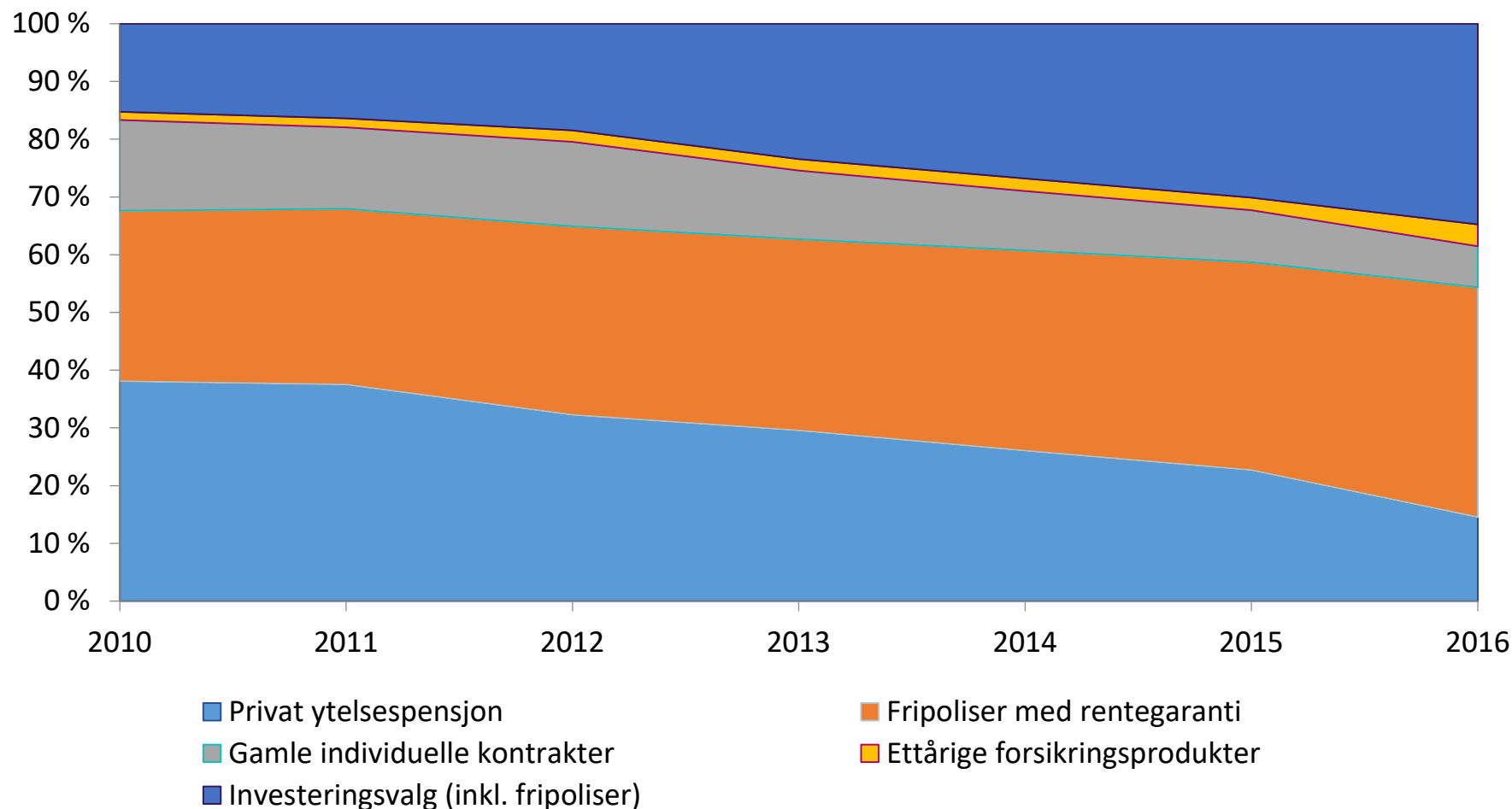
2. Markedet for garanterte produkter

Utfordringer for fripolisebestanden (forts.)

- Økt levealder har gitt behov for å styrke den forsikringsmessige avsetningene – senest ved innføringen av K2013 (fra 1. januar 2014)
- Pensjonsleverandørene har fått tillatelse til å benytte meravkastning som ellers skulle tilfalt kundene, til å styrke avsetningene for økt levealder
- Minimum 20 prosent av oppserveringen dekkes av pensjonsleverandørenes egenkapital
- Et mer «forsiktig» dødelighetsgrunnlag ville ført til høyere premier for arbeidsgiverne i utgangspunktet

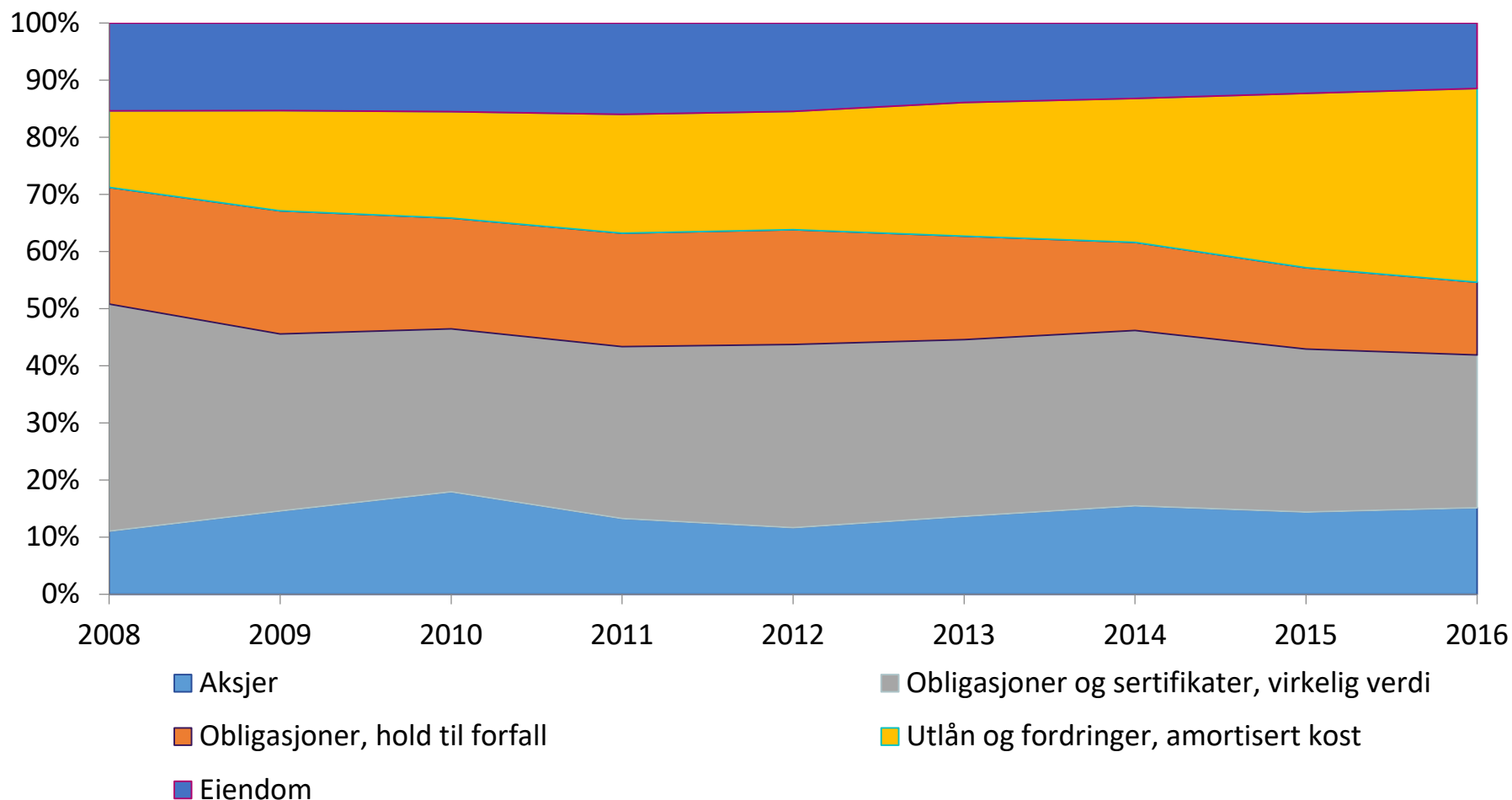
2. Markedet for garanterte produkter

Forsikringsforpliktelses i privat tjenestepensjon

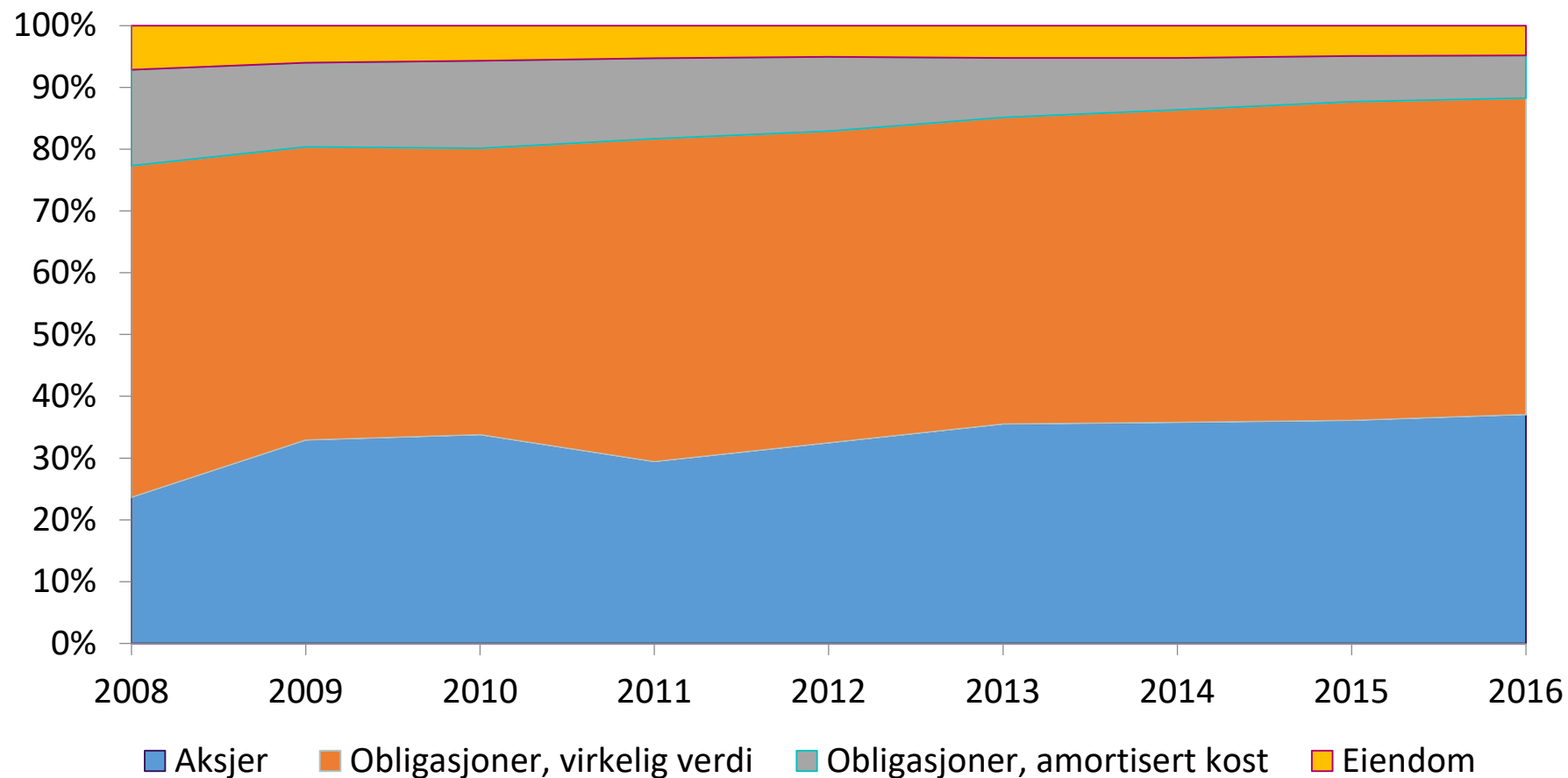
2. Markedet for garanterte produkter

Aktivasammensetning i kollektivporteføljen - livsforsikringsforetak

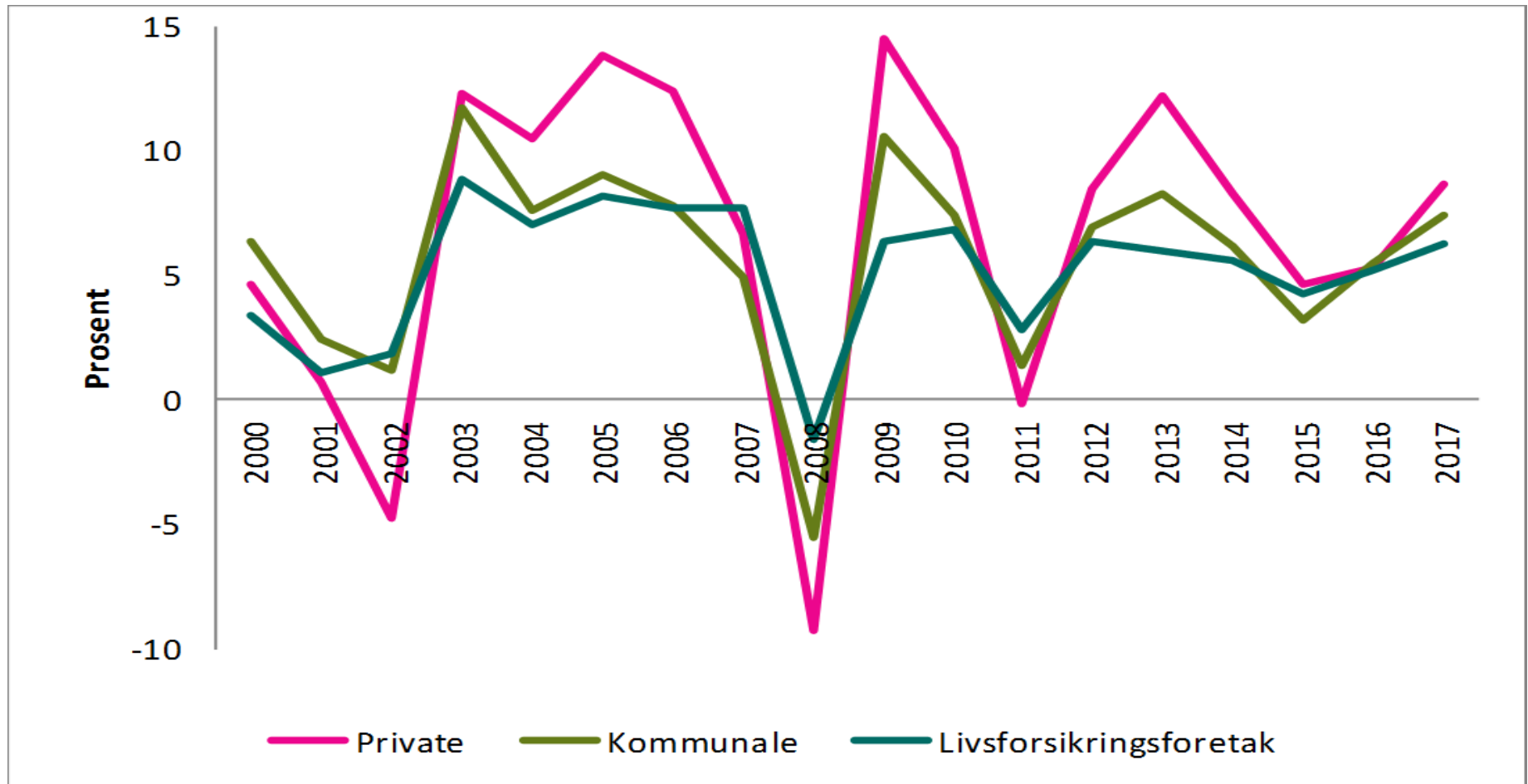
2. Markedet for garanterte produkter

Aktivasammensetning i kollektivporteføljen - pensjonskasser

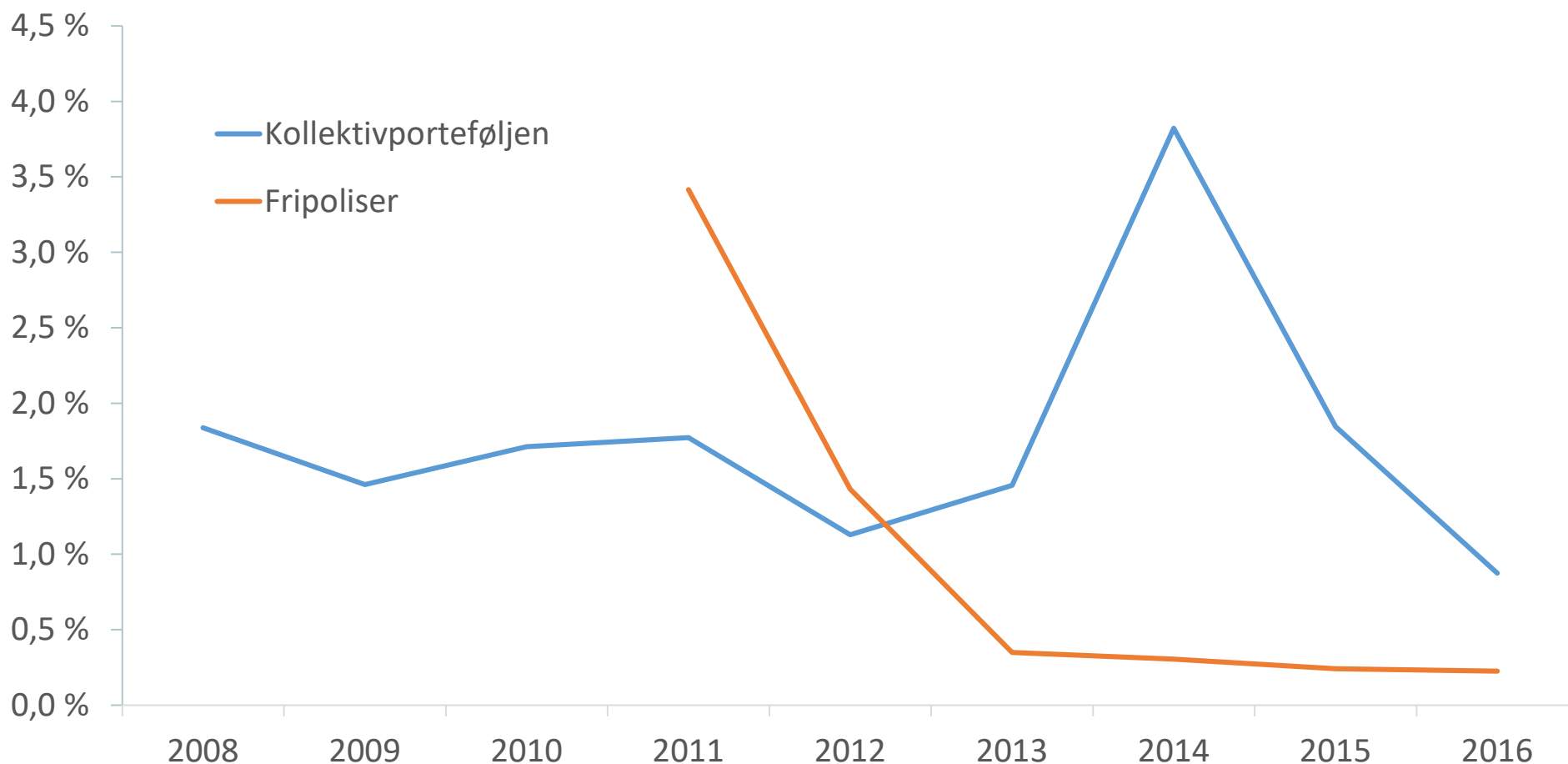
2. Markedet for garanterte produkter

Verdijustert avkastning

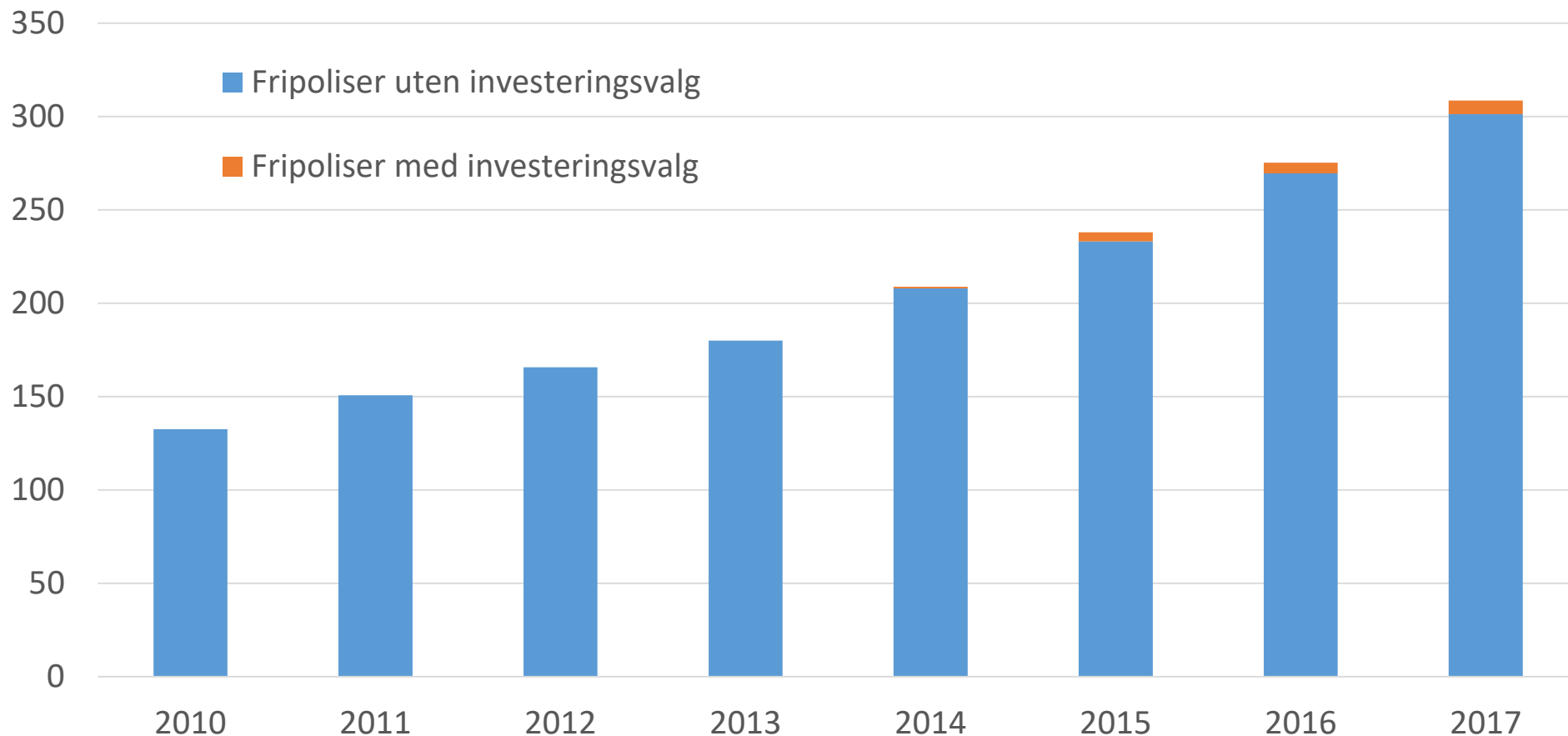
2. Markedet for garanterte produkter

Flytting i prosent av premiereserven

2. Markedet for garanterte produkter

Fripoliser med og uten investeringsvalg

3. Vurderinger av endringer i regelverket

En oversikt over regelverksendringer arbeidsgruppen har vurdert:

3.1 Avkastningsbufferne

3.1.1 Differensiert bruk av overskudd

3.1.2 Sammenslåing av avkastningsbufferne

3.1.3 Sluttgaranti / lånt egenkapital

3.2 Overskuddsdeling

3.3 Valgfrie endringer av fripoliser

3.4 Andre forslag til endringer i regelverket

3. Vurderinger av endringer i regelverket

3.1 Avkasningsbuffer

3.1.1 Differensiert bruk av overskudd

- Tilleggsavsetninger skal etter gjeldende rett fastsettes som en prosentandel av premiereserven knyttet til de enkelte kontraktene.
- Som hovedregel skal det benyttes lik proSENTSATS for alle kontraktene i kollektivporteføljen.
- Det kan benyttes høyere proSENTSATS for kontrakter hvor TA utgjør mindre enn 3,5 prosent av premiereserven.
- Hvis tilleggsavsetningene overstiger 12 prosent av premiereserven, vil det overskytende tilføres som overskudd.

3. Vurderinger av endringer i regelverket

3.1.1 Avkasningsbufferne - differensiert bruk av overskudd (forts.)

- Økt adgang til å differensiere hvor mye som skal settes av til TA og hvor mye som skal tildeles med endelig virkning på ulike kontrakter, kan ha fordeler for kundene i form av økte muligheter for overskudd på enkelte kontrakter og økt risikobærende evne for andre kontrakter

3. Vurderinger av endringer i regelverket

3.1.2 Sammenslåing av avkastningsbufferne

- Etter gjeldende rett kan hele eller deler av avkastningsoverskuddet settes av til **tilleggsavsetninger** inntil et nivå på 12 prosent av premiereserven
- TA kan dekke manglende garantert avkastning, men kan ikke dekke negativ avkastning
- TA følger med ved flytting av kontrakten
- **Kursreguleringsfondet** er summen av urealiserte gevinster på finansielle omløpsmidler i kollektivporteføljen
- KRF tilordnes ikke de enkelte kontraktene
- Ved flytting får kunden med seg «sin andel» av kursreguleringsfondet, men for kollektive kontrakter kan et beløp tilsvarende 2 pst. av premiereserven holdes tilbake

3. Vurderinger av endringer i regelverket

3.1.2 Sammenslåing av avkastningsbufferne (forts.)

En **sammenslåing av TA og KRF** til ett kundefordelt fond vil ha fordeler for kundene i form av at en større del av midlene er fordelt på den enkelte kontrakt.

- En evt. maksimalgrense for et samlet bufferfond bør ikke begrense muligheten til å bygge bufferne sammenlignet med i dag
- Ikke noe av bufferen vil holdes tilbake ved flytting av kontrakten
- Det vil være mer oversiktlig for kundene med én avkastningsbuffer
- En sammenslått buffer bør kunne dekke negativ avkastning

3. Vurderinger av endringer i regelverket

3.1.3 Sluttgaranti / lånt egenkapital

- En sluttgarantiordning går lenger i å myke opp kravene til årlig tildeling av overskudd, og innebærer at avkastnings-garantiene ikke må oppfylles før ved uttak av pensjon
- Innebærer at manglende kundemidler (summen av premiereserve og buffer) kan dekkes ved lånt egenkapital
- Pensjonsleverandørene vil ytterligere avlastes for kortsiktig risiko, og legge til rette for økt risiko i forvaltningen
- Sluttgaranti vil gå lenger i å flytte risiko over på kundene.
- Så lenge en kontrakt er tilført lånt egenkapital, vil flyttemarkedet i realiteten være stengt

3. Vurderinger av endringer i regelverket

3.1 Avkastningsbufferne – arbeidsgruppens konklusjon

- Arbeidsgruppen mener at ett felles bufferfond for avkastningsrisiko som kan dekke negativ avkastning - sammen med differensiert bruk av overskudd - vil kunne ha positive nettoeffekter for kundene
- Leverandørene gis bedre insentiver til å forvalte pensjonsmidlene med sikte på noe høyere forventet avkastning
- Flyttemarkedet styrkes
- Solvens II-baserte soliditetskrav bidrar til sikkerhet for at kundene minst får den avkastningen de er garantert

3. Vurderinger av endringer i regelverket

3.1 Avkastningsbufferne – arbeidsgruppens konklusjon (forts.)

- Arbeidsgruppen mener at å åpne for ordninger med lånt egenkapital, innenfor arbeidsgruppens mandat, går for langt i å overføre risiko til kundene og potensielt svekke flytterettighetene, uten tilsvarende sikkerhet for at kundene får fordeler som oppveier ulempene.

3. Vurderinger av endringer i regelverket

3.2 Overskuddsdeling

- I ytelsesordninger tilfaller alt overskudd, etter avsetning til tilleggsavsetning, arbeidsgivers premiefond eller pensjonistenes overskuddsfond
- For fripoliser deles avkastningsoverskuddet i dag 80-20 i favør kunden og slik at kundens overskudd benyttes til oppskrivning av ytelsene
- For å bedre pensjonsleverandørens insentiver, kan et alternativ være å øke leverandørens andel av overskuddet

3. Vurderinger av endringer i regelverket

3.2 Overskuddsdeling – arbeidsgruppens konklusjon

- En endring av overskuddsdelingen som innebærer at leverandørene får en større andel kan etter arbeidsgruppens vurdering ikke sies å være «klart til kundens fordel».

3. Vurderinger av endringer i regelverket

3.3 Valgfrie endringer av fripoliser

- Arbeidsgruppen har vurdert ulike regelverksendringer som gir økte valgmuligheter for kundene innenfor rammene av fripoliser med investeringsvalg.
- Hensynet til oversiktighet tilsier at en ikke bør operere med mange forskjellige valgmuligheter med til dels overlappende formål og virkninger.

3. Vurderinger av endringer i regelverket

3.3 Valgfrie endringer av fripoliser - konklusjon

- Arbeidsgruppen mener det kan være klart til kundens fordel om det innenfor gode regulatoriske rammer kan åpnes for betaling til kundene for å si fra seg avkastningsgaranti og mulighet for å velge raskere utbetaling av fripoliser med små pensjonsytelser
- Innenfor en løsning med kompensasjon til kundene må det eventuelt sikres likebehandling mellom fripoliseinnehavere

3. Vurderinger av endringer i regelverket

3.4 Andre forslag til endringer i regelverket

Arbeidsgruppen har vurdert flere mulige regelverksendringer:

- Redusert avkastningsgaranti – f.eks. nullgaranti
- Delvis konvertering
- Opphørende ytelser – raskere utbetaling av lave pensjonsytelser
- Minstegrense for utstedelse av fripolise

- Arbeidsgruppen mener også en økt valgfrihet for kundene til å velge raskere utbetaling av fripoliser med lave ytelser, slik at kunden kan velge at utbetalingstiden settes ned til det antall år som gir pensjonsutbetalinger på om lag 0,5 G, vil kunne være en fordel for kundene.

FINANSTILSYNET

Revierstredet 3
Postboks 1187 Sentrum
0107 Oslo

www.finanstilsynet.no

